

DEFICIT ZA ROK 2022 JE VÝRAZNE NIŽŠÍ, NEŽ SA PREDPOKLADALO

Deficit verejnej správy (VS) v roku 2022 dosiahol 2,0 % HDP, čo znamená výrazné zlepšenie oproti cieľu schváleného rozpočtu vo výške 4,9 % HDP. Pozitívna odchýlka oproti rozpočtovým cieľom znamená najvýraznejšie zlepšenie od roku 2005.

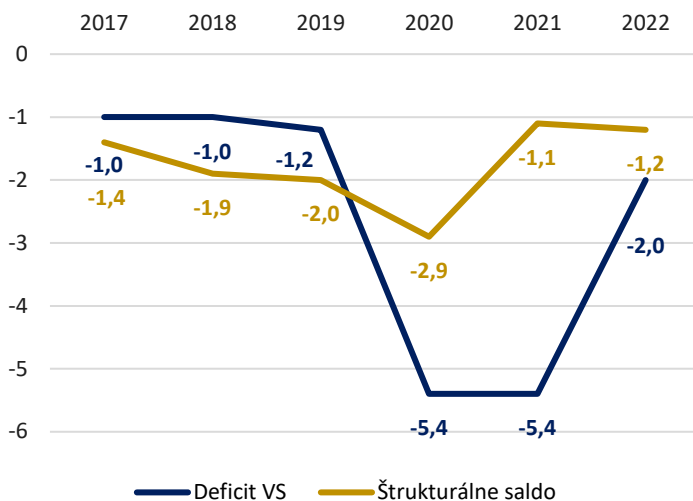
- Najväčšie odchýlky oproti predpokladom rozpočtu boli spojené s vysokým rastom cien, ktorý viedol k zvýšeniu daňových a odvodových príjmov. Vyššie makroekonomické základne vplyvajúce na výnos daní prispeli k dodatočným rozpočtovým príjmom vo výške 1,5 % HDP.
- Negatívny vplyv inflácie na výdavky sa ešte naplno neprejavil. Podľa Rady pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) sa tak stane s ročným oneskorením. RRZ tak odhaduje nárast deficitu verejnej správy v roku 2023 na 6 % HDP.
- Úroveň štrukturálneho deficitu (deficit očistený o vplyvy ekonomického cyklu a jednorazové výdavky) v roku 2022 dosiahla 1,2 % HDP (Graf 1). Verejné výdavky v dôsledku vyššej inflácie vzrastú najmä v rokoch 2023 a 2024. Vlnajšie štrukturálne saldo preto nemusí plne odzrkadľovať strednodobý stav verejných financií.
- Hrubý dlh dosiahol úroveň 57,8 % HDP, čo je oproti predpokladom rozpočtu pokles o 3,7 % HDP (Graf 2).

INFLÁCIA VÝRAZNEJŠIE KLESLA, JADROVÁ VŠAK NIE

Medziročná miera inflácie dosiahla v marci 2023 najnižšiu hodnotu v EÚ27 od apríla 2022, v eurozóne už od februára 2022.

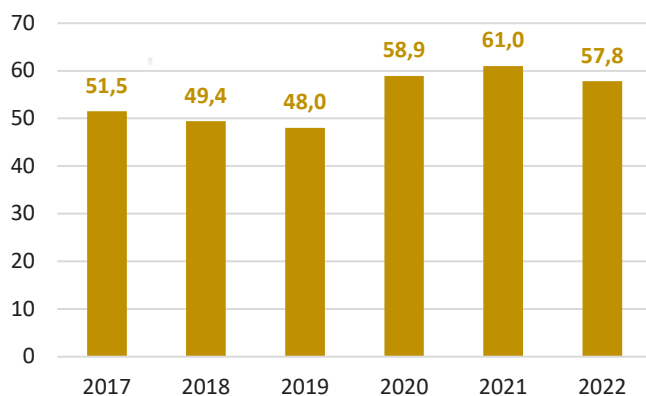
- Napriek naďalej rastúcim cenám potravín sme na Slovensku v marci 2023 zaznamenali pokles medziročnej miery inflácie na 14,8 %. Je to najnižšia hodnota od októbra 2022, zároveň najnižšia vo V4 (Graf 3).
- Naproti tomu medzimesačne inflácia na Slovensku rástla tempom 1,3 %, čo je najrýchlejšie v regióne (CZ: 0,3 %, HU: 0,8 %, PL: 1,1 %). V EÚ27 a eurozóne medzimesačný rast dosiahol zhodne 1,2 %.
- Problémom zostáva rast jadrovej inflácie (inflácie očistenej o ceny potravín a energií), ktorá v marci v eurozóne dosiahla historických 5,7 %, čo je ďaleko od dvojpercentného cieľa pre celkovú infláciu, ktorý sleduje Európska centrálna banka (ECB). V máji teda môžeme očakávať ďalší rast úrokových sadzieb ECB o 25 alebo 50 bázických bodov (CNBC).

Graf 1: Deficit verejnej správy a štrukturálne saldo ako % HDP

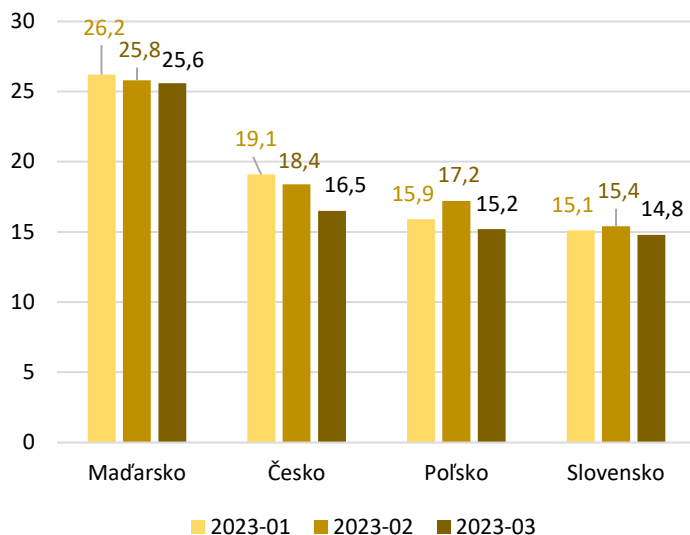
Zdroj: ŠÚ SR, RRZ

Graf 2: Hrubý dlh VS (% HDP)

Zdroj: ŠÚ SR, RRZ

Graf 3: Vývoj medziročnej miery inflácie v krajinách V4 v roku 2023 (v %)

Zdroj: Eurostat

SLOVENSKO SA PRIDALO K ZÁKAZU DOVOZU UKRAJINSKEJ PŠENICE

Slovenská vláda sa pridala k Poľsku, Maďarsku a Bulharsku, kde dočasne zakázali dovoz pšenice a ďalších potravín z Ukrajiny. Rozhodla o tom po nameraní nadmerného množstva pesticídov vo vzorke ukrajinskej pšenice.

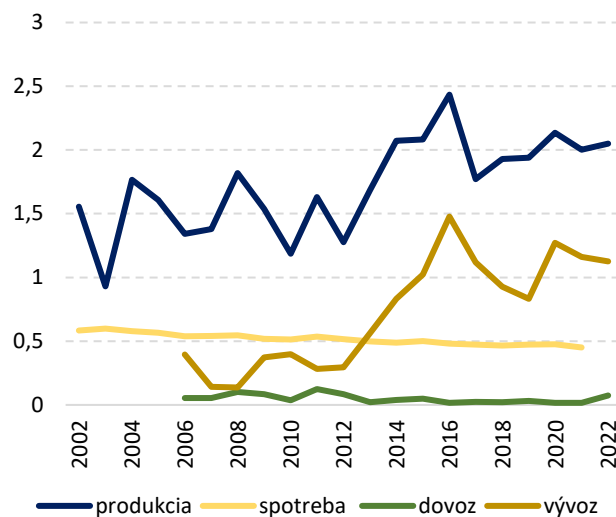
- V 1500 tonách (z celkovo 16-tisíc ton) ukrajinskej pšenice v Mlyne Kolárovo testy odhalili 0,026 mg/kg pesticídu chlorpyrifos. Povolená hodnota je 0,01 mg/kg. Do roku 2020 bolo používanie pesticídu v EÚ povolené s limitom 0,05 mg/kg (TASR). Mlyn poslal vzorku pšenice na ďalšie testy s výsledkom 0,019 mg/kg a namietal, že pri spracovaní zvyškové hodnoty pesticídu klesajú.
- Vláda rozhodla o zákaze dovozu ukrajinskej pšenice argumentujúc výsledkami testov a stabilizáciou trhu agrokomodít na Slovensku (MP SR). Slovenskí poľnohospodári majú plné sklady pšenice za vyššiu cenu. EÚ vlani v rámci pomoci Ukrajine umožnila transfer komodity do tretích štátov. Šestica štátov vrátane Slovenska za to už v januári 2023 žiadala od Únie kompenzácie (Reuters).
- Slovensko je vo výrobe pšenice sebestačné a vyváža ju. Kým pred 20 rokmi vyprodukovalo 1,5 milióna ton, v posledných rokoch sú to 2 milióny. Jej produkcia stúpila po vstupe do EÚ, keď Slovensko získalo nárok na dotácie zo Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ (Graf 4).

PROBLÉM SEGREGÁCIE RÓMSKYCH ŽIAKOV NARASTÁ

Podľa Európskej komisie (EK) Slovensko nedostatočne rieši segregáciu rómskych žiakov, preto naň podala žalobu. EK pre diskrimináciu a segregáciu rómskych detí sleduje situáciu na Slovensku od roku 2015 a vyhodnocuje reformy, ktoré majú zabezpečiť nápravu.

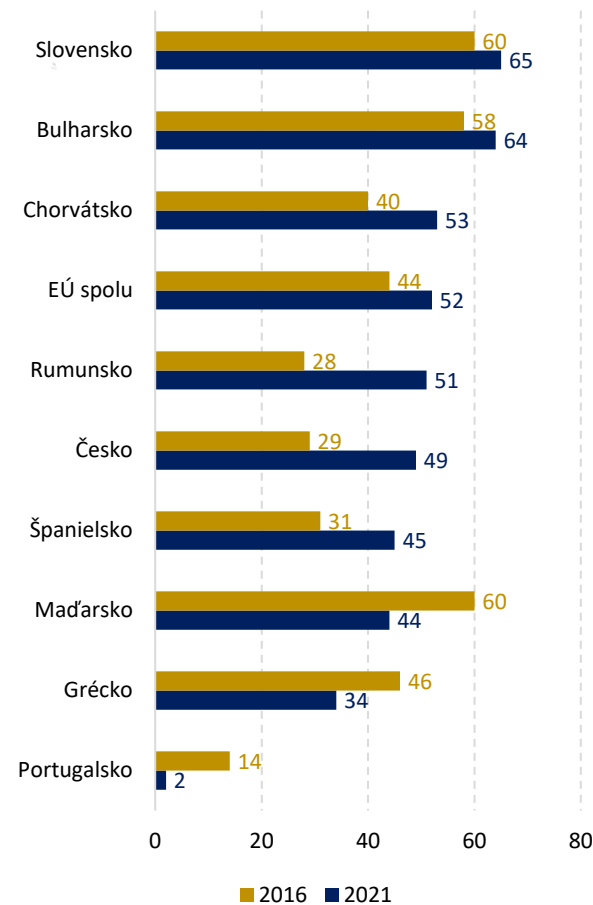
- Približne 65 % rómskych detí vo veku 6 až 15 rokov má v triede iba (alebo poväčšine) rómskych spolužiakov, čo je najvyššie percento v rámci pozorovaných štátov (Agency for Fundamental Rights - FRA, Graf 5). Od roku 2016 sme sa v tomto ukazovateli zhoršili o 5 percentuálnych bodov.
- Podľa údajov agentúry EU SILC (EU Statistics on income and living), je na Slovensku významná tendencia umiestňovať rómske deti do špeciálnych škôl. Až 17 % detí vo veku 6 až 15 rokov z marginalizovaných rómskych komunit (MRK) bolo začlenených do špeciálnych tried. V porovnaní s celkovou populáciou je tento podiel zhruba trikrát vyšší.
- Z národných dát Centra vedecko-technických informácií SR (CVTI) nie je možné presne zistiť, aký podiel detí z prostredia MRK navštevuje špeciálne školy. Dôvodom je použitý indikátor národnosti. Rómovia často uvádzajú svoju národnosť ako slovenskú alebo maďarskú. Po prepočítaní podielu žiakov navštevujúcich štátne základné a stredné špeciálne školy je na nich menej ako 1 % žiakov s rómskou národnosťou, pričom nemusí ísť nevyhnutne o MRK.

Graf 4: Produkcia, spotreba a zahraničný obchod s pšenicom v SR rokoch 2002 – 2022 (v miliónoch ton)

Zdroj: ŠÚ SR, Colná štatistika (dovoz a vývoz)

Graf 5: Podiel žiakov vo veku 6-15 rokov navštevujúcich školu, kde všetci alebo väčšina detí sú Rómovia (v %)

Zdroj: FRA (European Union Agency for Fundamental Rights), Roma Survey 2021)